

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 42

Maribor, sredo, dne 26. maja 1937

Leto XII

Binkoštni citat ...

Binkošti so minile. Klicali so: pridi sveti duh, kakor že stoletja. — Razmerje pa kaže, da duh ni bil še nikdar tako daleč, kakor danes. Klic bi moral biti močnejši, iskrenjši.

Manjka ljubezni do bližnjega!

Nihče nikogar ne ume in nihče nikomur ne veruje!

Vsak sumniči vsakogar in vsak vsakogar prezira!

Nesoglasje je v besedah in dejanjih, omahljivost v dejanjih in nejasnost v ciljih!

Pustost polni srca, vznemirjenost zastruplja duše in bolne so glave!

Kraljuje laž, in caruje podlost in sebičnost!

Upravljajo zli in pokvarjeni, vodi jo brbljači in bedaki, katerim slede milijoni brez duha in brez duha kličejo: Pridi sveti duh, ter usliši glasove vpajočih v puščavi!

Te psihiško kritične stavke in daljše razmotrivanje je napisal za binkošti zagrebški gospodarski list.

List opaža dalje zlo v nezmisljenem oboroževanju, ki ne odpravi gospodarske krize, pač pa jo zaostri. — Glavno je, pravi člankar, da se uredi politične razmere in prične z gospodarstvom, ki bo človeštvu kaj koristilo.

List je zadel »žrebelj na glavo«. Zakaj vsakdo mora vedeti, da je predvsem potrebna svoboda in realna politika, in sicer velja očitke ne le za nas, ampak tudi za druge države in dežele, za mednarodno politiko sploh.

Anarhija v ideologiji in nezaupanje je mogoče le tam, kjer ni možnosti, da se pojmi razčiščajo. Laž in sebičnost kraljujeta tam, kjer ni mogoče obe zavrniti.

Zli in pokvarjeni ljudje ter brbljači in bedaki upravljajo tam, kjer ne morejo pametni in pošteni ljudje zastaviti svoje besede. Tudi podlost in sebičnost je le tam nasilna zmagovalka.

Zato kličite duha, dajte poštenju besedo, da se strašne zmede razčisti, javno življenje poplemeniti!

Dajte sedanjí generaciji novega duha, vzgajajte pa tudi mladino v pravem duhu, da ne bo šel duh sam preko suženjskih okovov — nezaupanja, zastrupljenosti, laži, podlosti in sebičnosti.

Ali demokracija spi?

Snuje se fašistična fronta

V Jugoslaviji se po poročilih ustvarja nova fronta desničarskih elementov, v kateri sodelujejo po poročilih Ljotić s svojim Zborom in jugoslovanska nacionalna stranka z Jevtičem in generalom Živkovičem.

Ta politični pojav, kolikor je resničen, je sedaj še brez trdnjih realnih tal. Skrajna malomarnost pa je, da jugoslovanska demokracija samo muhe lovi, namesto, da bi se resno pobrigala za koncentracijo svojih sil, ki so v veliki večini v državi.

V Nemčiji zapirajo delavce

Režim pa trdi, da so vsi zani V velikih industrijskih podjetjih bavarske tvornice motorjev »Agfa« in v mnogih drugih podjetjih, je nemška tajna policija izvršila celo vrsto aretacij. Konec aprila je bilo aretiranih okoli 200 oseb. Aretiranim očita, da so po podjetjih sestavljali od-

Podeželje in socializem

Za zaprtimi vrati boj proti socializmu

V zadnji dobi se vrši na podeželju ljuta borba proti socializmu. Za zaprtimi vrati se to vrši. Nihče ne more ugovarjati. Za kmeta, pravijo, je največji sovražnik socializem, čeprav se socializem bori proti socialnim krivicam in za kulturni napredek naroda.

Vedeti je treba, da imamo tudi na deželi družabne oziroma socialne razlike. Imamo bogate posestnike in kmetiške delavce ter jako mnogo hišarjev in bajtarjev, ki se le z majhnim zaslužkom pri večjih posestnikih težje preživljajo. Otroci teh delavcev in malih hišarjev pa tudi sicer prestopajo v delavske vrste v drugih poslih, ker na kmetiji zanje ni dela in kruha. Nasprotniki socializma zamolčujejo to dejstvo in skušajo socializem oblatiti z obrekovanji in potvorbo resnice. Tako kakor je kapitalist v mestu nasprotnik socializma, tako je proti socializmu zaradi svojih osebnih interesov tudi veleposestnik in njegov zaveznik kapitalizem.

Navajajo, da je delavsko socialistično gibanje mednarodno. S tem hočejo povedati, da delavski razred ni naroden.

Vendar si pa narodnost in zavest o narodni pripadnosti sploh nista v

nasprotju s socialistično mednarodnostjo. Socializem ne ogroža nobene-ga naroda. To laž zlasti širi vseh vrst fašizem. Tej laži nasledajo celo ne-fašisti. Pripovedujejo, da je socializem tuja ideja ter da so delavci nje sužnji. Vidimo pa, da to takrat ni greh, če so nesocialisti mednarodno organizirani, in tudi ne izdajajstvo naroda. Ali niso vse klerikalne stranke mednarodno povezane? Ali ni povezana mednarodno »katoliška akcija«? In prav dobro vemo, kdo vodi politiko katoliškega klerikalizma. — Kaj naj šele rečemo o samem kapitalizmu in raznih strankah s kapitalistično meščansko ideologijo? Ali karteli in trusti niso mednarodne organizacije, katerih predstavniki so razni politični močnejši, ki so doma vedno na čelu vplivnih nacionalnih političnih strank?

Ali naše ljudske delovne sile ne izrablja tuji kapital? In končno, kdo prinaša na oltar domovine v slučaju vojne in miru odstotno največ žrtev? In vendar je znano, da so vojne vedno posledica mednarodnih sporov v kapitalističnem razredu. Ali so bili delavci oni, ki so »kronali« Matijo Gubca? Kdo so bili oni, ki so še ne-

zdavnaj tako podcenjevali kmeta, da so z golažem in klobasami kupovali njih glasove? Tudi pri nas v Sloveniji so znane take zgodbe. Še danes se izrablja podeželsko kmetiško prebivalstvo s pripovedovanjem bajk in zamlčevanjem socialne pravice, ki so je tudi kmetiški bedni ljudje potrebni. Vse ima le namen, zanetiti med kmetiškimi proletariatom mržnjo do socializma.

Ce pa velja socializem za delavce, tedaj velja toliko bolj za siromašne kmete in poljske delavce, ki pogosto-ma živijo še bolj v bednih razmerah kakor delavci, ki so vsaj deloma zavarovani tudi za obolenja. Nikjer ni toliko laži in zlobe kakor v boju proti socializmu.

Siromašni kmeti in kmetiški delavci morajo vedeti to-le: če imajo nasprotniki socializma na deželi prav, potem bi siromaštva na deželi sploh ne smelo biti. Kdo pa je vendar povzročil na deželi tako bedno stanje? Ali morda socialisti, ali pa oni, ki bi radi v svojo korist prepričali, da kmeti ne bi spoznali, kje so njih izkoriščevalci?

(Prosto po »Sl. Riječi«).

35-urni delovni teden in minimalne mezde

v Zedinjenih državah

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt predloži kongresu zakon o delovnem času in minimalnih mezdah.

V predlogu zahteva 35urni delovni teden in najmanj 40 centov urnega zaslužka, to je v naši valuti okoli 15 Din na uro.

Na 40 ur tedensko sme biti podalj-

šan delovni čas le v izrednih razmerah.

Zakon bo veljal za vso industrijo in trgovino, ki je udeležena v notranjem prometu držav.

Zakon prepoveduje tudi zaposlitev otrok do 17. leta v produkciji in trgovini notranjega prometa.

Apel poljskih socialnih demokratov na demokratične stranke

Za skupen nastop

Sedanji poljski režim hoče odpraviti vsakršno demokracijo. Parlament, ki je izvoljen po privilegijem volilnem redu mestnih zastopov in virilistov, podpira v tej politiki režim.

Zaradi tega je izdala poljska socialistična stranka poziv vsem demokratičnim strankam, da sprejmejo skupen politični program za razpust sedanjega parlamenta in izvedbo novih volitev. Položaj je ugoden, ker je

ogromna večina poljskega naroda demokracična in nasprotna politiki sedanjega režima.

Židje na Poljskem stavkajo

Radi protizidovskih podvigov sedanjega režima so 24. t. m. oklicali židovski podjetniki in delavci dveurno protestno stavko. S tem so poleg delavcev tudi ostali Judje prvič nastopili proti poljskemu režimu.

—///—

Zaposlenost nekoliko boljša, mezde, kljub porastu draginje, nižje

kot l. 1933

Po podatkih OUZD v Ljubljani je bilo v aprilu 1936 pri socialnem zavarovanju zavarovanih 83.371, letos pa 89.625, t. j. 6254 več kot lani v istem mesecu. Stanje pa zaradi tega še ni ugodno, ker doraščajo mladi delavci in delavke. Če bi hoteli izčr-

pati vso delovno silo, ki je prirasla v dobi krize, to je približno v sedmih letih, bi moralo biti več kot stotisoč več zaposlenih.

V socialnem zavarovanju tudi izredno narašča število bolnikov. Pri ženskah znaša 3%, skupno pa 2.71% in je letos večje kakor lani za 0.11%, kar je najbrže posledica dolgotrajnega slabega socialnega položaja delavstva.

Zavarovana mezda se je sicer nekoliko dvignila, vendar premalo. Letos v mesecu aprilu je znašala Din 23.02 in se je dvignila od lani za Din 0.67, ki pa je še vedno nižja kakor je bila 1933, ko je znašala Din 24.60.

Znanstvena opazovalnica na severnem tečaju

Sovjetski učenjaki so se utaborili na ledenih poljih

Dne 22. marca je odletela iz Sovjetske Rusije večja ekspedicija učenjakov za raziskovanje polarnih krajev, skupno 43 moških, proti severnemu tečaju. Dne 19. aprila se je ekspedicija, skupno 5 letal, utaborila na Rudolfov zemlji, odkoder se je 21. maja eno letalo s prof. Otonom Schmidom in petorico spremljevalcev dvignilo, poletelo proti tečaju in se ob 5. uri zjutraj spustilo na ogromni ledeni plošči 20 km od tečaja. Tu bodo sedaj zgradili znanstveno opazovalnico, ki bo obenem služila kot vmesna postaja za pristajanje letal na njihovem poletu v Ameriko. Kakor znano nastaja v polarnih krajih tudi »evropsko vreme«. Zato bo stalna vremenska opazovalnica na tečaju ogromne važnosti za vremenoslovce v Evropi in napoved vremena na daljšo dobo.

25 let mir?

Govorice ob priliki kraljevega kronanja v Londonu

Ob kraljevskih slavnostih v Londonu so bili tudi diplomati vseh dežel jako aktivni.

Tako poročajo listi, da je angleški zunanji minister Eden razpravljal z zastopniki evropskih držav ter jim dokazoval možnost, da se sklene mirovna pogodba za 25 let. Razpravljal je Eden tudi z nemškim feldmaršalom Blombergom.

Ta pregled nam kaže, da se kljub znatnemu izboljšanju konjunktura, vendar socialne razmere delavstva ne izboljšujejo tako razveseljivo.

Boji za Bilbajo

Napredovanje vladnih čet severno od Guadalajare

Boji za Bilbajo, ki bi moral po napovedih nacističnih virov že davno pasti, trajajo še vedno, ovira jih po poročilih nacistov »slabo vreme«. Pa ni slabo vreme, ki ovira naciste, da ne morejo naprej, ampak odpor Baskov, ki je vedno bolj žilav. Boji se vodijo severozapadno od Duranga in Guernice. Amorebieta še vedno ni v rokah nacistov, dasi so to z vso sigurnostjo zatrjevali.

Med tem je vlada v Valenciji poslala v Bilbajo številna letala, ki so že parkirali pognala v beg nemško letalsko flotiljo »Kondor«.

Iz Bilbaja odvažajo sedaj otroke in žene s trgovskimi parniki pod zaščito vojnih ladij Francije in Anglije, kljub protestu generala Franca, ki bi rad pobil vse Baske, kot je že prekrat zagrozil, ker se nočejo predati.

Na guadalajarski fronti so vladine čete dne 23. maja zavzele pri svojem prodiranju na sever sedem vasi.

Vladino krizarko »Jaime I.«, ki so jo nacisti uničili že pred skoro dvema meseci (tako so poročali), so sedaj zopet uničili v Biskaji, kakor zatrjujejo.

Franco grozi z usmrtilvijo vseh ujetih vladnih vojakov

Baski so ujeli na fronti posadko nekega nemškega letala, ki je sestojala iz štirih nemških častnikov. Dva od teh sta se sama usmrtila, preostala dva, stotnika Walterja Kienzla in poročnika Gottfrieda Schulzeja pa so Baski postavili pred vojno sodišče, ki ju je radi oboroženega upora obsodilo na smrt. Oba letalca sta namreč sodelovala v znani letalski flotilji

»Kondor«, ki je z bombami rušila in zažigala neutrjena baskiška mesta.

Baski so sporočili Hitlerju, da takoj izpuste oba obsojenca, ako Hitler odpokliče vse nemške letalce. Na to je Franco zagrozil, da bo v slučaju, ako Baski usmrte upornika, pustil pobiti vse ujetnike vladine vojske. To se popolnoma ujema z besedami, ki jih je pobožni Franco izrekel ob

Za odpoklic tujih čet iz Španije

Angleška vlada je stavila valencijski vladi in Francu predlog, da se odpokličejo iz Španije vse tuje čete, do odhoda teh čet pa ustavijo vojne operacije.

Valencijska vlada je ta predlog odklonila, za njo pa je tudi Franco sporočil, da nanj ne pristane. Odklonitev valencijske vlade je usledila iz drugega razloga, kot pa odklonitev burgoške vlade.

Valencijska vlada je popolnoma prepričana, da bo Franca porazila, dasi se bori na njeni strani samo par tisoč resničnih prostovoljcev. Kot legalna vlada bi imela po mednarodnem pravu pravico zahtevati, da ji priskočijo na pomoč sosednje države, zato nikakor ne gre, da se tej svoji pravici odreče. Sprejetje predloga o odpoklicu tujih čet bi jo ne prizadelo, vendar pa bi s tem priznala neke vrste enakopravnost Francu, ki bi tako premirje izrabil za oddih in kot pripravo za nove boje.

Na strani generala Franca se pa nasprotno bore regularne italijanske in nemške čete in to v tako velikem številu, da bi njih odpoklic pomenil polom Francovega podviga. Zato je Franco proti odpoklicu.

pričetku svojega napada na zakonito vlado, da si ne bo pomisljal ubiti vsakega drugega Španca, ako bi to bilo potrebno, da si zagotovi zmago. Med tem so jih po njegovem naročilu pobili že desetstisoče. Šele zadnje mesece, ko je bil odpor kulturnega sveta proti njegovim grozovitostim vedno hujši, ne ubijajo njegove čete več vseh ujetnikov.

Valencijska vlada je, sklicujoč se na grozovitosti bombardiranja odprtih mest in nemških vojnih letalih, ki so ogorčile ves kulturni svet, ponovno predložila protest proti vmešavanju Italije in Nemčije pri Društvu narodov v Ženevi. Društvo narodov je gotovo edina instanca, pred katero tako vprašanje spada. Radi tega je nastal strašen krik in vik v Nemčiji in Italiji, ker ti dve državi ne sodelujeta več v Ženevi in bi se torej to vprašanje razpravljalo brez njih. Čas je, da se Društvo narodov postavi zopet na noge in se tem prepreči nadaljnje intrige imperijalističnega in mir ogrožujočega fašizma v Evropi.

Anglija misli, da bi se naj o španjski pritožbi ne razpravljalo v Ženevi, ampak, da naj bi se vprašanje odpoklica čet načelo v odboru za vmešavanje v Londonu. Baje je Nemčija na odpoklic pristala, ne pa še tudi Italija, kamor je Franco baš sedaj poslal posebno delegacijo, na čelu svojega bankirja Juana Marcha, da poprosi Mussolinija za novo pomoč, ker bo sicer Franco neizogibno poražen.

—//—

Doma in po svetu

Za predsednika Strokovne komisije za Slovenijo je bil dne 23. t. m. izvoljen na zasedanju delegatov strokovnih zvez v Sloveniji s. Lofze Se-dej z vsemi proti nemu glas.

Profesor dr. Ivan Prijatelj umrl. V Ljubljani je umrl vseučiliški prof. dr. Ivan Prijatelj, ki je bil slovanski jezikoslovec in se je bavil zlasti s proučevanjem slovenske knjižne kulture. Predaval je in izdal objektivni opis razvoja slovenskega delavskega gibanja. Pogreb pokojnika je bil 25. t. m. Rodbini naše sožalje! Čast njegovega spomina.

Za fašizem se ogrevajo. Pretekli teden sta vodila »Slovenec« in »Ju-

tro« ogorčeno debato o nekih pojavih in spontanijah manifestacijah nacionalne mladine. »Jutrova« poročila o teh dogodkih so zelo slična onim iz časov, ko so gospodje jahali nacionalno osedlanega konjička in so »Or-juna«, vitezi in drugi nacisti v imenu jugoslovanske misli strahovali delavce. Za vse to ni imelo »Jutro« nikoli niti besedice obsodbe. Zato ni dvomiti, da bi se ob izpremenjenih razmerah ponovilo vse to in morda še v hujši obliki, kar smo že doživeli. To bi bil uvod v sam fašizem po zgledu italijanskega, ki je jugoslovanskim nacistom dal tudi prvo pobudo, saj so ga direktno zanesli k nam ljudje,

ki so zbežali pred preganjanji onstran meje v Jugoslavijo. — Na drugi strani pa skušajo »Slovenčevci« predstavljati svoj piskerček in ustvarjati po vzgledu avstrijske krščanske totalitarnosti svoje vrste fašizem. Oboje odklanjamo, obema veljaj boj vseh demokratično mislečih!

Kmetje dolžniki denarnih zavodov se do 31. maja t. l. še lahko sporazumejo glede odplačila dolga z denarnim zavodom, kateremu dolgujejo. Po tem roku pa preide dolg na Privilegirano agrarno banko. Do 1. junija lahko zaprosijo pri pristojnem sodišču za znižanje dolga vsi tisti kmetje, čijih dolg presega Din 25.000. Kasnejši prošnjikom se dolg ne bo več odpisal oz. znižal.

Vlagatelji bivše avstrijske poštne hranilnice naj do 5. junija sporoče Poštni hranilnici v Beogradu: 1. Svoj

natančen naslov; 2. številko potrdila, ki so ga svoj čas dobili, ko so tirjatev prijavi in izročili knjižico; 3. številko svoje hranilne knjižice ali čekovnega računa; 4. za primer dediščine potrdilo sodišča, da smejo podedovati terjatve. — Kdor pa do 10. novembra 1929 ni prijavil svoje terjatve naši poštni hranilnici, naj se obrne naravnost na Poštno hranilnico na Dunaju. — »Slovenec« pravi: »Avstrijska poštna hranilnica bo izplačala naše vloge.« To pa ni res, ta je vloge že davno izplačala naši državi, samo v Beogradu jih niso izplačali vlagateljem. Gospodje, ne valite krivde na Dunaj!

V Jugoslaviji največ jetičnikov. V Jugoslaviji je umrlo v zadnjih desetih letih nad 450.000 oseb. Za jetiko umre na leto na primer v Nemčiji na stotisoč prebivalcev 79, v Italiji 109, v Avstriji 143, na Čehoslovskem 150, na Ogrskem 188, v Jugoslaviji pa 240 oseb. In vendar Jugoslavija sama na sebi ni tako nezdrava dežela.

Bakreni rudnik v južni Srbiji. Z nemško kapitalistično družbo se vrše že dalje časa pogajanja za odkup bakrenega rudnika v južni Srbiji. Te dni se dogovor zaključuje.

Angleško-nemška družba bo pričela kopati bauksitovo in svinčeno rudo v Banjaluki. Ta družba obstoja že petnajst let v Sarajevu in deluje v Bosni. Sedaj razširi svoj delokrog.

»Nemoralnih duhovnikov v Nemčiji sploh ni,« pravi katoliško časopisje spričo dejstva, da pripravljajo Hitlerjev režim preko 1000 procesov proti duhovnikom, redovnikom in redovnicam radi nemoralnih dejanj. Vse obtožbe so izmišljene, trdi »posebna stran«. V istem hipu pa izvemo, da je Vatikan imenoval posebno komisijo, ki naj očisti duhovniški stalež in samostanske redove nemoralnih elementov. — Mi se vsem tem pojavom ne čudimo, ampak pravimo, da so le posledica nepojmljive zablode, ki trdi, da more človek živeti proti naravnim zakonom, zatreti spolnost in storiti obljubo večnega devišstva. Žrtev ne gre obsojati, ampak obžalovati. Obsodba bi kvečjemu zadela tiste, ki terjajo od človeka s krvjo in mesom, nekaj kar najbrž sami ne jemljejo preveč natančno in žive kakor vsi normalni zemljani v rednih odnosih z zemljankami, dočim se pri drugih, ki ne morejo zadovoljiti svojim telesnim potrebam, zatrt spolni nagon izpremeni v perversnost.

Ameriški milijonar Rockefeller je umrl. Listi mu pojejo slavo. Delavci so mu nakopili bajno bogastvo.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Odprl je vrata in pes se je tiho splazil v temo. Nato se je vsedel Goort k mizi, si znova natlačil pipo in zadovoljen kadil. Dolgo je tako sedel in premišljeval. Obraz mu je bil mrk in jeza je odsevala z njega, kakor hitro pa je pogledal spečega otroka, ga je minila otožnost in smehljal mu je razjasnil obraz. Zdelo se mu je, da je hiša polna prijazne in dobrodejne toplote, in kar ni se mogel iznebiti tega čudnega občutka.

Bilo je že zelo pozno, ko je slekel svoj jopič, ga zvil, vrgel v kot svoje sobe na tla in položil nanj svojo glavo. Dečko naj le leži v postelji. On bo eno noč lahko prespal tudi na tleh. Luč je pustil goreti, ker se mu je tako zdelo bolje, za slučaj, ako bi se otrok zbudil... Izmučen je zaprl oči. V vijoličastem blesku za zaprtimi vekami je videl še vedno mali, rjavi otroški obrazek z nedoločnim otroškim smehljanjem okrog ustec... Predno je zaspal je še pomislil, da bi bil prav za prav moral otroka sleči, predno ga je položil na posteljo... in kakor že ne vem kolikokrat na ta prečudni večer, se je moral zopet smejati temu svojemu domisleku, polnemu nežnega sočutja. Zdel se je samemu sebi kot ženska!

Tako je pričelo prijateljstvo med v vsej okolič razvpitim potepuhom in Mereyntjejem Geysenom, ki mu je bilo prav te dni osem let. In kljub nasprotovanju mnogih, zelo plemenito mislečih

ljudi iz Mereyntjejeve najbližje okolice, sta postala prav kmalu nerazdružljiva.

II.

Ant Nollebart je bila modra žena. V nekaterih ozirih celo premodra, tako, da je bila razvpita kot ena najnevarnejših čarovnic v vsej okolici; tedaj se je namreč tu in tam še vedno našla katera. Res da so nezaupljivci dvomili v pristnost teh raznih bitij; da pa je bila Ant Nollebart čarovnica, o tem pač ni dvomil nihče. Nekoč, da omenimo samo eno prigodo, je imela zjutraj modro podplutbo na očesu, potem ko je Kees van Til, ko se je pred ta večer pozno ponoči vračal iz mesta, udaril veliko, naravnost strahovito veliko črno mačko, ki se mu je neprestano motala pod nogami, priskutno mijavkajoč, s palico po glavi. Še isti teden je zbolela pitana svinja Keesa van Tila in takoj je vsakdo vedel, pri čem da je! Ako bi župnik ne bil vedno tako trdovratno na strani »čarovnic«, bi se bilo pri tisti priliki za Anto Nollebartovo slabo izteklo! Toda, četudi se je čarovnice Ante Nollebartove vse balo, je pa na drugi strani zopet uživala pri vaških prebivalcih velik ugled, kajti večkrat je znala kaj svetovati, kar je utegnulo pametnemu človeku koristiti: prokovala je najneverjetnejše stvari; nihče ji ni verjel, dokler se potem ni zgodilo in se je ta ali oni spomnil, da je bila Anta Nollebartova to že vnaprej napovedala.

Tako je prav ta Anta Nollebartova brez ovinkov izjavila, da se bo nenaravno prijateljstvo med tem nič hudega slutečim bitjem in brezbožnim divjim lovcom, tem poživljenim Vrčem, končalo z neverjetno slabimi posledicami. O potan-

kostih sicer ni hotela govoriti, ampak samo tako na splošno.

»To se ne bo dobro izteklo... Le pazite, kaj vam pravim. Eden izmed obeh jo bo pošteno izkupil, mogoče pa tudi oba. Ako bomo doživeli, bomo nekaj lepega izvedeli.«

Njen glas je bil ostudno vreščec in njen krivi kljukasti nos je bil tako strahovito spačen, da jo je njegova konica skoraj zbadala v njeno naprej štrlečo jajčasto brado. Ni bilo človeka, ki bi bil dvomil v resničnost njenih proroških besed. Bilo pa tudi ni nikogar, ki bi se bil usodil, da bi se v to stvar vmešal in skušal ločiti oba prijatelja ter s tem prekrizati usodi njene zlobne naklepe. Skrajna nepriljubljenost, ki je označevala Vrča, je to možnost izključevala, tako pri vaščanih, kot tudi pri Mereyntjejevih, ki so izpočetka imeli resne pomisleke proti pajdašenju svojega otroka s tem novim tovarišem... Vsa vas je gledala in čakala, kaj bo, Ant Nollebart je povedala svoje in tako se bo pač zgodilo, čemur se ni mogoče izogniti.

Nekaj časa se je o stvari mnogo govorilo in vladala je velika nervoznost. Toda usodi se očitno nikakor ni mudilo, da bi izpolnila napeto pričakovanje vaščanov. Ko se je potem čez par tednov raznesla po vasi novica, da bo Mika, hči čevljarja van Krielsers dobila otroka, se ni nihče več zmenil za Vrča in njegovega mladega prijateljčka. Zadeva z Miko pa je bila tudi v resnici zanimiva. Kot posebno važno se je omenjalo, da Mika gotovo ne bo mogla reči, kdo bi utegnil biti oče njenega otroka. Takega razburljivega skandala vas že dolgo ni doživela in zato ni bilo čudno, ako sta Mereyntje in Goort zapadla v pozabljenje.

(Dolge prihodnj.)

Iz naših krajev

Trbovlje

»Trboveljski dom« v Bakru. Že leta in leta so pošiljali trboveljska društva in korporacije deco, pa tudi odrasle v počitniške kolonije na morje, na Gorenjsko in druge kraje, da se telesno in duševno okrepijo, zlasti najpotrebnejši in najrevnejši. Kolonije so letovale po šolskih prostorih in v šatorih, kar je bilo združeno z raznimi neprilicami in se zlasti glavnemu principu letovanja ni moglo v polni meri zadostiti, t. j. principu higijene. V poslednjem času se je pa odstranil tudi ta nedostatek, ker so Trbovlje dobile po zaslugi g. Mirkota Sušnika in g. Lapornik Ane svoj »Trboveljski dom« v Bakru, ki obsega 2 hiši, tako, da bodo lahko letovali odrasli zase, деца pa zase. Cene v »Trboveljskem domu« so skrajno nizke in bodo jedva krile dejanske izdatke za prehrano in režijo. Za mladino do 12 let se plača za tritedensko letovanje Din 300 in je v tem znesku zapopadana tudi četrtinska vožnja iz Trbovelj in nazaj. Za mladino od 12 do 14 let se plača Din 350. Odrasli plačujejo na dan v maju, juniju in septembru po Din 25 do Din 30, v juliju in avgustu po Din 30 do Din 35. Iz navedenega je razvidno, da si bodo tudi manj premožni sloji lahko privoščili blagodat počitnice in okrepčila na morju. Hrana bo, kot posnemamo iz prospekta, prvovrstna in obilna. Prijave sprejemata Sušnik Mirko, učitelj v Trbovljah in Lapornik Ana, šol. upraviteljica v Trbovljah za društva, ki bodo letovala v omenjenem domu. Ker je dom obsežen, pridejo v poštev tudi prijavitelci iz drugih krajev, v kolikor bo prostora na razpolago. V maju in juniju pa bo ta dom na razpolago za šolske ekskurzije.

Zagorje ob Savi

Mezdno gibanje apneničarjev zaključeno. V četrtek, dne 20. t. m. se je vršila v Ljubljani pri TPD mestna razprava med zastopniki podjetja in zastopniki delavstva zaposlenega v obratu apnenice v Zagorju. Družba je pristala na povprečno povišanje delavskih mezd za Din 2 na storjeni št. Izboljšale so se tudi doklade za kurjače, minerje in izkladalce apna. Tudi v gotovih drugih določbah se je nova kolektivna pogodba izboljšala. S tem je mezdno gibanje apneničarjev za letos zaključeno. Želeli bi, da bi ti delavci ta, četudi majhen uspeh, znali ceniti in tudi občutili potrebo po razredni strokovni organizaciji, ker brez nje ni nič.

Jesenice

Podražitev mesa. S 1. majem so tukajšnji mesarji že drugič v tekočem letu podražili meso za Din 2, tako da so vse vrste svežega mesa od novega leta podražene za 4 Din pri kg. In obljubila se še nadaljnje povišanje cen. Povišanje cen mesu utemeljujejo s povišanjem cen živini, vendar se nam zdi, da ta utemeljitev ne drži. Tudi visoke klavnične pristojbine na Jesenicah služijo za izgovor. Prepričani smo, da nihče na Jesenicah, predvsem pa delavec in uradnik, niti najmanj ne zavida kmetu, če se cene živini povišajo in dobi on za svoj trud vsaj toliko, da bo lahko živel. Toda, če pomislimo na znižanje mezd tovarniškega delavstva na Jesenicah, ki je doseglo nepričakovano visoke odstotke, in če istočasno vidimo, kakor se dražijo tudi ostale življenjske potrebščine, nas pa navda skrb, kam to pojde. Če vprašamo jeseniške trgovce, je tu že tudi odgovor: ljudje kupujejo mnogo manj in slabše, t. j. cenejše blago. Kar dokazuje, da življenjski standard jeseniškega delavstva polagoma pada in da bo temu kmalu sledilo najbrž tudi poslabšanje zdravstvenega stanja. Tu bo treba nekaj ukreniti, da se spravijo dohodki delavstva v sklad s cenami najnujnejših potrebščin in da se prepreči propadanje kulturno višje stoječega jeseniškega delavstva.

Slovenska Bistrica

Podružnica I. Delavskega kolesarskega društva priredi v nedeljo, dne 30. maja svoj otvoritveni izlet v Slov. Konjice k Filipiču, na obisk sodrugov nove ustanovljene podružnice. Nato preko Poljčan nazaj v Slov. Bistrico. Odvoz točno ob 13. uri izpred društvenega lokala pri Čečku. Člani, pridite točno in vsi; gostje dobrodošli. Družnost!

Ribnica na Pohorju

Razmere tukajšnjih kamnosekov so se zopet poslabšale z uvedbo 9 in 10 urnika, seveda brez zakonitega 50 odstotnega povišanja. Namesto, da se delovni čas podaljšuje, bi se najelo par kamnosekov več in če teh ni, potem bi se uvedlo 10 urnik, s trdo prisluženim 50 odstotnim poviškom za nadure. S slabo mezdno, pa še brez povišanja, si delavec ne bo mogel kupiti približka, ki bi ga bil potreben pri tako dolgem delu. Pač pa si bo lahko kupil jetiko, ki bi kakor vse kaže, začela še bolj razsajati med tukajšnjim ljudstvom, kakor že itak. Sam čisti pohorski zrak je premalo za zdravje. Bolezenske sihte dobijo v enem podjetju kamnoseki izplačane, vendar ne v celoti, ampak okrnjeno, v drugem pa sploh ne. Spomlad je tukaj in vse vstaja k novemu življenju, zato se tudi pohorski kamnoseki prebudite k novemu, boljšemu življenju, katerega bomo dosegli vsi skupno in složno v strokovni organizaciji in s tem, da bomo naročili in čitali »Delavsko Politiko«, iz katere bomo črpali naše znanje, katero nam hočejo drugi zamageliti. Zavedajmo se svojih pravic in izgube, ki jo utrpimo, ker svojih pravic ne poznamo. Stopimo odločno na plan! Družnost!

Ljubljana

Predavanje o kongresu češke socialne demokracije

V soboto, dne 22. t. m. je predaval v veliki dvorani delavske zbornice v Ljubljani s. Petejan Josip iz Maribora o strankinem kongresu češke socialne demokracije ki se je vršil o binkošti v Pragi.

Predavatelj je v svojem temperamentnem govoru živo naslikal veliko manifestacijo češke socialne demokracije, nje veličino in nje aktivnost v vsem javnem življenju, ki morda kje vzbuja sum, jeli taktika te naše bratske stranke pravilna ali ne. Seveda uspehi in vpliv stranke ter zborna solidarnost, sloja in zaupanje med seboj priča prvič, da je delovanje stranke pravilno, kar pa tudi obenem kaže, kako mnogo je pripomoglo k tej uspešni politiki stranke kulturno delo, ki ga stranka predvsem neguje v svojih vrstah. Člani stranke so izobraženi, zavedni in zreli za politično gibanje. Vsa akcija, vse delovanje stranke zasledujejo in razumejo. To je pokazala zlasti zaupnica vodstvu, ki jo je votiralo vseh 700 delegatov soglasno. Na vsem kongresu ni bilo praznih besed in kritik, ampak le smotrene, jasne in dobrohotne konsolidujoče razprave.

Kongres sam in vse prireditve so bile mogočne in veličastne. Kongres je pozdravil pismeno tudi predsednik čehoslovaške republike ter pozneje tudi povabil zastopnike domače stranke in tujih socialističnih

strank, da jih pozdravi in nekoliko pokramlja z njimi o mednarodnem položaju.

Češka socialna demokracija je gotovo med najbolj aktivnimi. Stranka stoji na stališču, da mora biti delavsko gibanje povsod v oživitvi, ne le na shodih, cesti, ampak zlasti v vseh parlamentarnih in drugih ustanovah. Tam mora delati, tam uveljavljati svoje zahteve po svobodi in socialnih pravicah. To delo stranke je želo že doslej velike uspehe. Nikjer ni svoboda tako velika, nikjer niso socialne ustanove tako ustaljene kakor v čehoslovaški republiki, kjer štiti predvsem delavsko gibanje demokracijo in socialni položaj delavstva.

Češka socialna demokracija naj bo tudi nam vzgled. Gojimo aktivnost, gojimo izobrazbo, gojimo ideološko enotnost in medsebojno zaupanje, da postanemo in ostanemo močni in z geslom: vse za naš siromašni proletarijat!

Mnogostevilni zborovalci so izvajanja predavatelja ponovno burno odobrvali.

S. dr. Jelenec je ob zaključku apeliral na navzoče sodruge in sodružice (na čehoslovaškem imajo tudi žene volilno pravico), da sprejmejo tople besede na znanje ter se zavedajo, da more le proletarijat ustvariti močno gibanje, če je složen.

In taki hočemo biti!

All so že naši narodni socialisti tudi za demokracijo?

Iz Prage nam poročajo:

Zadnji čas opažamo v nekaterih slovenskih listih zanimiv pojav, da se bivši nacisti, bivši pripadniki diktature in sedanjí goreči oznanjevalci praktičnega izvajanja diktature pred javnostjo na vso moč pehajo za demokracijo. Videti je torej, da je postala demokracija vsaj za javnost zopet moda in potreba za javno reprezentacijo.

O binkošti je bil v Pragi impozanten manifestacijski obhod češke narodno-socialistične stranke, kateri je pripadal pred izvolitvijo za predsednika tudi dr. Edvard Beneš. V tej povorki pa smo opazili tudi ljubljansko zastopstvo »Narodnih socialistov«, v

kaferem so poleg g. Juvana Rudolfa bili še g. dr. Janko Köstl, podpravitelj Pokojniškega zavoda in sinko g. dr. Puca. In so vsi stali potem na stadionu, ko se je narodno-socialistična masa poklonila pred dr. Benešem ideji čiste demokracije.

(Naši ljudje se še seveda spominjajo delovanja dr. Köstla in drugih ob času vladanja g. dr. Puca. Zlasti tudi krvavih volitev v Delavsko zbornico l. 1933, grde volilne goljufije v Trbovljah, kar vse je nosilo tedaj pečat narodnega socializma, ne da bi bili očelje narodnega socializma (t. j. prej imenovani, četudi niso tega sami zakrivali) javno proti temu nastopili, ali to obsodili. Ali je bila to tudi demokracija? Opomba uredništva.)

Maribor

S. Josip Petejan zopet oproščen pred Upravnim sodiščem

S kazensko razsodbo Predstojništva mestne policije v Mariboru z dne 10. novembra 1936 je bil s. Josip Petejan kaznovan radi prestopka § 31 zakona o društvih, shodih in posvetih z globo Din 500.—, v slučaju neizterljivosti s 4 dnevnim zaporom, ker je dne 10. junija 1936 na družabni prireditvi 60. letnice dr. V. Kukovca imel politične govore, kljub temu, da je bila prireditve prijavljena policijskemu oblastvu kot družabna in nepolitična.

Banska uprava je tozadevno pritožbo s. Petejana zavrnila in kazensko razsodbo potrdila.

Redukcija 110 delavcev in delavk v tovarni Schonsky

Zaupniki v tekstilni tovarni Schonsky nas obveščajo, da je tovarna najavila skrajne obratovanja v skladu s pomanjkanja naročil. Vodstvo tovarne je o tej stvari razpravljalo z zaupniki, ki so predložili podjetju položaj delavstva in apelirali, da se izvrši redukcija, ako je ni mogoče preprečiti, v čim manjšem obsegu. Nadalje so opozorili na to, da je pri odpuščanju treba upoštevati socialni moment. Podjetje je na to pristalo. V soboto je prejelo odpoved 110 delavcev in delavk, med njimi v prvi vrsti taki, ki so najkrajšo dobo zaposleni in pa taki, ki jih je po več iz ene družine v tovarni na delu. Nadalje je vodstvo tovarne na predlog zaupnikov tudi obljubilo, da bo, čim nastopi iz-

S. Petejan Josip je vložil nato po odvetniku dr. Avg. Reismanu zoper to kazensko razsodbo tožbo na Upravno sodišče v Celju, ki je sedaj tožbi s. Petejana ugodilo in napadenemu odločbo predstojništva mestne policije razveljavilo deloma radi nezakonitosti, deloma radi pomanjkljivosti postopanja.

Sodbo bomo radi principijelne važnosti razlogov v ravnanje sodrugom ob podobnih prilikah objavili drugič.

—//—

boljšanje konjunktura, sprejelo v delo reducirance, po istem redu, t. j. najpotrebnejše najprej. Udarci, ki je zadel 110 delavcev in delavk je zelo hudo, saj pomeni za 110 ljudi konec skromne eksistence. — Povdariti je treba nastop zaupnikov, ki so si v podjetju pridobili že toliko ugleda, da smatra tovarna za potrebno z njimi razpravljati in tudi upoštevati njihove želje ter predloge. Dokler ne dobimo zakona o soodločanju delavstva in oblasti pri redukcijah in omejitvah obratovanja, kot ga imajo m. pr. na Čehoslovaškem, morejo zaupniki kot zastopniki delavstva doseči v takih primerih največ to, kar so dosegli zaupniki pri Schonskyju.

Prosvetni večer

„Vzajemnosti“

V soboto, dne 29. t. m. s pričetkom ob 8. uri zvečer priredi »Vzajemnost« v Gambrinovi dvorani

prosvetni večer

pri katerem sodelujejo tudi pevski zbor »Vzajemnosti« iz Ruš in tamburaški zbor pekovskih pomočnikov.

Spored: 1. Tamburanje; 2. petje; 3. govorilni zbor; 4. deklamacije.

S tem večerom zaključijo »Vzajemnost« svoje prireditve v sezoni 1936-37. Sodruga in sodružice ter prijatelje delavskega gibanja, zlasti tudi člane sorodnih društev iz mesta in okolice vabimo k udeležbi, ki je mišljena na obenem kot družabna prireditve. Vstopnine ni! — Družnost!

Popis brezvercev in židov. Mestni prebivalci, židi in brezverci, Jugoslovani in tuji državljani, naj najpozneje do 10. junija t. l. javijo ustmeno ali pismeno popisovalnemu uradu mestnega poglavarstva sledeče podatke: 1. Rodbinsko in rojstno ime; 2. datum in kraj rojstva; 3. državljanstvo in domovinstvo; 4. poklic in bivališče; 5. stan (poročen, vdovec, samec). Pri poročenih je navesti deklško, rodbinsko in rojstno ime ter veroizpoved žene; 6. imena in rojstni podatki nadoletnih otrok. Podatki, ki se bodo zbrali, bodo služili le za uradno evidenco.

Celje

Pomočniki treh različnih strok v gibanju

Pogajanja v krojaški obrti za kolektivno pogodbo so običajna na mrtvi točki in najbrž ne bo drugega izhoda kot stavka.

V pekovski obrti se mojstri bore proti omejitvi nočnega dela na podlagi banove uredbe in silijo pomočnike, da naj se izjavijo proti uredbi.

Proti uveljavljanju nedeljskega počitka pa nastopajo mojstri v brivski obrti.

Opozarjamo policijsko predstojništvo, da nastopi proti kršiteljem banove uredbe, kot je to v uredbi predvideno.

Konferenca Medstrokovnih odborov v celjskem okrožju bo dne 30. maja s pričetkom ob 9. uri dop. v dvorani »Delavske zbornice«. Dostop imajo vsi funkcionarji in zaupniki svobodnih strokovnih organizacij.

Prvi izlet »Vzajemnosti« bo v četrtek, dne 27. t. m. k Celjski koči. Odhod ob 7. uri. Kosilo je treba naročiti še danes pri s. Božiču, trgovcu, Kralja Petra cesta. Za izlet se je treba prijaviti odseku.

Kranj

Zopet razprave v zaupniških tožbah. V sredo, dne 9. junija t. l. se bodo vršile pri sreskem sodišču v Kranju ob 9. uri dopoldne na sobi št. 6 zopet razprave v tožbah delavskih zaupnikov proti tekstilni tovarni »Jugobruna« radi neupravičenega odpusta iz službe. Opozarjamo ponovno delavstvo, ki je morda ta dan prosto, da se razprav udeleži in se na ta način najlažje prepriča, kako se naša socialna zakonodaja praktično uveljavlja pred sodiščem. To pot bodo zaslišane že tudi priče, ki so jih navedli tožeči delavci in zaupniki, kot tudi tožena tvrdka »Jugobruna«.

Velenje

Važno predavanje. V nedeljo, dne 30. t. m. se bo vršilo v restavraciji g. Raka važno delavsko predavanje. Predavali bodo ss. dr. Reisman, Eržen in Jelen. Delavke in delavci, pridite!

Kočevje

Naročnik »Delavske Politike« je postal tudi g. Bogo Kosi, trgovec in lastnik bufeta v Kočevju. Delavci uvažujte!

Letošnji spomladanski velesesej v Ljubljani od 5. do 14. junija bo obiskovalcem nudil celoten pregled naše domače proizvodnje, njenega napredka in novih izdelkov našega tvornega duha. Svoje izdelke pa bodo razstavile tudi inozemske tvrdke, zlasti onih panog, ki se pri nas še niso udomačile, kot n. pr. avtomobilska industrija itd. Primerno grupirano v posameznih paviljonih bodo razstavili: strojna in kovinska, lesna in tekstilna, papirna in kemična, živilska in usnjarska industrija in obrt. Naši napredni mizarski podjetniki bodo pokazali, da zmorejo ugoditi že najbolj razvijenemu okusu in najbolj praktičnim težnjam glede stanovanjske opreme. Bogato bo zastopana tudi mala obrt. Poleg splošnega dela razstave bodo prirejene letos tudi še sledeče specialne razstave: Gospodinjstva v zvezi z modno revijo. Lovska, ki bo služila izbiri materiala za svetovno lovsko razstavo v Berlinu. Avtomobilska, katere naj v cilju razvoja motorizacije v naši državi predstavi širši javnosti najnovejše modele svetovnih znamk. Na razstavi »Živalce« pa bodo rejci malih živali: perutnine, kunce, kanarčkov in drugih eksotičnih ptic pokazali kakih smernic se je treba držati pri reji teh živalic. Enkratni vstop na velesesejske prostore bo stal Din 10, skupine bodo imele znižano vstopnino. Velesesejske legitimacije po ceni Din 25 bodo omogočale 20 posetov in sicer 10 dnevnih in 10 večernih na veselični prostor, kjer bo poskrbljeno za najraznovrstnejšo zabavo. Posetniki veleseseja imajo 50 odst. popust na železnici; pri postajni blagajni povejte, da greste v Ljubljano na velesesej, nakar dobite za Din 2 še posebno rumeno izkaznico, da bo po obisku veleseseja veljala vozna karta za brezplačen povratek. Na letalskih linijah 10 odst. popust, na parobrodih »razred za razred«.

Akcija za trikratno izhajanje »Delavske Politike« na teden lepo napreduje. Najhujša ovira za uresničeno te naše skupne želje so naročniki, ki so z naročnino v zastanku!

Vojni obvezniki brez kontesije letnikov 1887 do 1916 se naj najkasneje do 29. maja t. l. javijo v mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu št. 11, soba 4.

Na posledkah pasje stekline je umrl dne 20. t. m. mizarski mojster Klančnik. Klančnika je ugriznil na cesti neznan pes. Zdravnik mu je sicer rano izpral in ga napolnil v zdravljenje. Klančnik pa tega nasveta ni upošteval. Čez teden dni so se pojavili na ugriznem Klančniku znaki stekline in je v par dneh v strašnih mukah umrl.

Strci pasji kontumace je razglašen na področju mesta. Psi morajo nositi nagobčnike, na cesti pa jih morajo voditi lastniki na vrvi. Konjač bo lovil pse in mačke.

Sprejemanje strank v mestnem gradbenem uradu je samo od 10. do 12. ure dopoldne.

Pekovski pomočniki ob izpremembli nočnega dela

Kakšne so nove naredbe? — Nedeljsko predavanje

Maribor, dne 24. maja 1937.

Že s 16. majnikom t. l. je stopila v veljavo naredba ministrstva socialne politike ter za trgovino in industrijo z dne 27. majnika 1936 o omejitvi nočnega dela pomožnega osebja v pekovski podjetjih.

Z ozirom na pravkar sijajno uspele slavnosti 40. letnice obstoja strokovne organizacije pekovskih pomočnikov in njenega pevškega odseka so pekovski pomočniki svojo zahtevo po izvedbi te naredbe odložili do zadnje nedelje, ko so na predvečer dostojno proslavili 40. letnico strokovne organizacije, o kateri bomo poročali prihodnjic.

Lastniki pekovskih podjetij pa kljub tej lojalni gesti še niso hoteli položiti orožja in se ukloniti zakonu. Poslali so organizaciji pekovskih pomočnikov dopis, v katerem se čudijo, da hočejo pomočniki vendarle izvesti predpise te ministrske uredbe in s tem kršiti njihov stari dogovor z mojstri v kolektivni pogodbi (!)

Pomočniki so nato odgovorili z odlično gesto visoko izobraženega proletarijata in najvišje discipline: Naprosili so s. dr. Rejsmana, da jim priredi pred nastopom dela po novi uredbi, v nedeljo dopoldne

predavanje o novih uredbah nočnega dela v pekarnah.

Predavanje je bilo polnoštevilno obiskano, z neznatnimi izjemami, ki so še tu in tam pokazale nezavednost zatiranih.

Številne določbe nove uredbe so šele pri razlaganju predavatelja vzbudile polno pozornost in zavest pri pomočnikih, kolike važnosti so za nje takšna predavanja. Po večini pomočniki niso bili na jasnem, kaj vse določa uredba in zlasti, kako je sedaj s kolektivno pogodbo?

Na podlagi naše zakonodaje o delojemalcih, zakona o zaščiti delavcev in zakona o obrtnih pa je jasno, da velja iz kolektivne pogodbe le to,

kar se ujema z zakoni in kar je za delavstvo še boljše.

Kolektivna pogodba mariborskih pekovskih pomočnikov ostane torej v veljavi s spremembo, da je preložen delovni čas, ki sme trajati v smislu uredbe le od 3. ure jutraj do 15. ure popoldne, če gre za 1 izmeno in od 3. ure jutraj do 19. ure popoldne, če gre za 2 izmeni. Drugače je za pomožno osebje vsako delo prepovedano.

Koliko traja delovni čas?

Kljub temu smejo biti zaposleni pomočniki in vajenci največ po 10 ur dnevno, v industrijskih podjetjih po 8 ur.

Vajenci in pomočniki do 16 let starosti smejo delati redno le po 8 ur na dan.

Zenske brez razlike starosti in mladostni delavci pod 18 let ne smejo delati ponoči in sicer od 10. ure zvečer do 4. ure jutraj.

Pripravljalna dela pred 3. uro — normalno delo.

Pripravljalna dela smejo pričeti največ

3 ure pred 3. uro, t. j. torej o polnoči. V pripravljala dela spada: kurjenje peči, pripravljanje kvasa in mesenje testa; delo ob mizi, t. j. normalno delo, pa je deljenje, tehtanje in razdelavanje kruha na mizi.

Nedeljski odmor.

Pomožno osebje mora imeti nepretrgan nedeljski odmor po 36 ur in sicer od 15. ure v soboto do 3. ure v ponedeljek ob eni izmeni, a od 19. ure v soboto do 7. ure v ponedeljek za drugo izmeno, če se dela v dveh izmenah. Ob nedeljah je ves dan prepovedano izdelovati kruh in ostalo pecivo.

Raznašanje kruha.

in peciva ne sme pričeti pred 5. in pol uro.

Kdo sme naznaniti?

Po členu 43 banske naredbe ima vsak državljani pravico naznaniti prekršitev teh predpisov, kakor tudi organizacije in zbornice.

Policijska oblastva

morajo skrbeti za natančno izvrševanje določb naredb o omejitvi nočnega dela v pekarnah.

Kazni.

Lastniki pekovskih obratovalnic, ki bodo kršili predpise te naredbe, se kaznujejo z Din 50 do 3000 in celo do 5000 Din, v ponovnih slučajih tudi z zaporom od 1 do 3 mesecev.

Daljnja borba in za delavski časopis.

Po predavanju so dobili pomočniki na številna vprašanja glede nejasnih določb še izčrpna pojasnila. Predavatelj je opozoril navzoče tudi na potrebo nadaljnjega boja do popolne odprave nočnega dela in s tem izenačenja pekovskih pomočnikov z ostalimi delavci, do zmagave pravice do dela pri sončni svetlobi in do počitka v moči. Zato pa nam je predvsem potreben delavski časopis, ki bo vodil skupno z organizacijo borbo naprej. Pomočniki so s tem soglašali in se je takoj priglasilo še

19 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

O potrebi nadaljnjega skupnega boja so spregovorili še pomočniki in je zlasti ognjevitov povdarjal potrebo skupnega discipliniranega nastopa s. P., na kar je predsednik s. Jazbinšek zaključil krasno uspešno predavanje.

PREKLIC.

Podpisani Toplak Peter, posestnik in zidar iz Grajenščaka preključem, da bi me bil zidar in zaupnik Grušovnik Anton kakorkoli hujskal proti tvrdki ing. Jelenc & Slajmer in obžalujem, da sem ga radi tega nesrešnično obdolžil pri delodajalki. Zahvaljujem se Grušovniku Antonu, da je odstopil od tožbe in plačam v znak sprave v blagajno naše organizacije, podružnica SGRJ Din 100.

Maribor, dne 24. 5. 1937.

Toplak Peter.

Delavski pravni svetovalec

Ali ima vojak pravico do dopusta radi ureditve gospodarstva? (Kranj)

Vprašanje: Moj brat je 28. novembra t. l. odšel k vojakom. Na posestvu gospodari mati, ki je pa že 60 let stara in za delo nesposobna. Jaz sem poročen in živim ločeno od matere. Ali ima brat pravico do dopusta, da bi prišel in uredil gospodarstvo?

Odgovor: Vsak vojak, ako ima dobro oceno, ima po šestih mesecih službe v stalnem kadru pravico na 15 dni dopusta. Razen tega pa more zaprositi za dopust, če občina potrdi, da ni doma nobene moške delovne sile in da posestvo radi tega propada. Prošnjo napišite, dajte potrditi od občine, dajte jo bratu, ki naj jo podpiše in potem pri raportu vroči poveljniku svoje edinice. Najbrž bo prošnjo treba kolkovati s 30 Din. (Poveljnik mu bo že sam povedal.) Tak dopust je mogoče dobiti celo po večkrat, vendar pa odvisi stvar od prostega prevdanka poveljnika.

Odpoved stanovanja kljub rednemu plačevanju najemnine (Petrovč).

Vprašanje: Vedno sem v redu plačeval najemnino ter nisem hišnemu lastniku v hiši in stanovanju napravil nikake škode. Kljub temu pa mi je stanovanje sodnijsko odpovedal. Ali je bil k temu upravičen?

Odgovor: Hišni lastnik Vam lahko stanovanje vedno odpove, tudi če mu najemnino v redu plačujete in mu ne povzročate škode. Držati se mora le zakonitega t. j. enomesečnega odpovednega roka.

Hranilna vloga v zaščiteni hranilnici (Sv. Lovrenc).

Vprašanje: V neki hranilnici na Gorenjskem imam večjo vlogo, ki mi jo pa hranilnica noče izplačati, češ da nima denarja in da je pod zaščito. Ali lahko na kak način dosežem izplačilo vloge?

Odgovor: Če je hranilnica pod zaščito, ne morete zahtevati, da Vam plača naenkrat vso vlogo. Plačevati Vam je dolžna le v obrokih po odplačilnem načrtu, ki velja za njo in ki Vam ga je dolžna dati na vpogled.

Vzdrževalnina za nezakonskega otroka

Vprašanje: Moja sestrčina ima nezakonskega otroka. Zakonski oče je pred kratkim izgubil službo pri železnici in pravi sedaj, da mu ni treba radi tega več plačevati alimentov. Ali je res to?

Odgovor: Než. oče je dolžan plačevati alimente, na katere je obsojen, tudi če je izgubil pri železnici službo. Če pa je sedaj brez posla, mu bodete seveda težko kaj zarubili.

Nadure vratarja (Ormož).

Ormož: Zaposlen sem bil kot vratar od leta 1932 do 1935 v nekem industrijskem podjetju. Ali še sedaj lahko zahtevam plačilo nadure?

Odgovor: Stol sedmice je že odločil, da vratarjem nadure ne pripadajo in sicer zato, ker njih delo ni v neposredni zvezi z organiziranim delom v podjetju. Ta odločba se nam zdi napačna, ker je vratar delavec ravnotako kot vsak drugi in za podjetje ravnotako potreben, nadure pa lahko zahtevate za tri leta nazaj od dneva tožbe in ne od dneva izstopa iz službe.

Shranjen štedilnik (Rečica).

Vprašanje: Pred par leti sem shranil pri nekem kmetu štedilnik. Ko sem ga letos zahteval nazaj, mi ga kmet ni hotel izročiti, ako mu ne plačam odškodnine za hrambo. Kmeta sem nato tožil, šele sedaj med pravdo pa sem zvedel, da štedilnika sploh nima več, ker ga je prodal. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Od kmeta lahko zahtevate namesto štedilnika tudi odškodnino in sicer v vrednosti, ki bi jo Vaš štedilnik sedaj imel, če bi ostal ves čas v shrambi pri kmetu.

Poroštvo za tuj dolg (Primskovo).

Vprašanje: Leta 1931 sem se obvezal pismeno kot porok za dolg svoje tašče ter s podpisal tudi ime svoje žene. Tašča plačuje sedaj dolg sama. Ali bom moral jaz plačevati, če ne bo plačevala ona? Ali odgovorja za plačilo tudi moja žena, ki sem jo le jaz podpisal?

Odgovor: Vi kot porok odgovarjate v vsakem primeru za plačilo dolga poleg Vaše tašče. Vaša žena pa ne odgovarja, ker poroštvene izjave ni sama podpisala.

VZAJEMNOST

Tezno

Zabavni večer, ki ga je priredila »Vzajemnost« pri Felicu v soboto, dne 22. maja, je bila zelo posrečena prireditel. Mnogobrojne udeležence so zabavali ss. Male, Veseliga in Stropnik s šaljivim nastopom. Že to pot se je pokazalo, da bo »Vzajemnost« v resnici postala delavski družabni center na Tezno.

Trbovlje

Dramski odsek »Vzajemnosti« ponovi v četrtek (na praznik) Bučarjevo veseloigro »Na Trški gori« in sicer ob pol 4. uri pop. v dvorani Delavskega doma. K obilni udeležbi vabi odbor.

Kočevje

Zelo lepa kulturna prireditel. Dne 9. maja je priredila »Vzajemnost« v svoji društveni dvorani pester prosvetni večer. O odnosih delavstva do kulture je predaval s. Janež. Predavatelja so poslušalci nagradili z živahnim ploskanjem za njegova lepa izvajanja. Sledile so deklamacije raznih pesniških del naših delavskih pesnikov. Deklamirali so sicer začetniki na tem polju, ki pa so svojo nalogo dobro opravili in so navdušili občinstvo. Sledila je igra enodejanka »Kdor je lačen, naj se naje.« Igrali so tudi večinoma začetniki, ki pa so vsi pokazali, da bi se z vztrajnim in požrtvovalnim učenjem lahko kmalu usposobili tudi za kako Cankarjevo dramo. Občinstvo je prišlo na svoj račun, da se je v teh mračnih dneh vsaj zopet enkrat iz srca nasmejalo. Društvena godba je zaigrala pet lepih komadov. Na koncu je sodr. Jenko zaključil uspešno prosvetni večer in se zahvalil vsem prijateljem društva za res številni obisk. Obrazložil je, da je bil spored sicer kratek, preprost, a da je začetek povsod težak in da bo v bodoče vedno boljše.

Literatura

»Kronika slovenskih mest«. Ilustrirana revija. (4°. VI. in 55—256 str. Letnik III. Št. 4. Izhaja četrtletno. Letna naročnina Din 60. Mestno načelstvo, kulturni oddelek, Ljubljana).

K. K.:

Delovni čas in počitek osebja v trgovinah in obrtnih delavnicah

Nova naredba o času odpiranja in zapiranja ter nedeljskem počitku v trgovskih in obrtnih poslovalnicah

Tako smo navedli po vrsti vse najvažnejše momente naredbe, ki je bila že nujno potrebna in pomeni kljub vsem hiban vendarle napredek v izvajanju socialne zaščite zlasti naših nameščencev. Z juridičnega stališča jo bomo še pazljivo proučili in nudili našim čitalcem možnost, da se z njo temeljito spoznajo. Nedostatke smo tolmačili sproti, od člena do člena. Ponovno moramo poudariti še par največjih njenih pomanjkljivosti, ki jih bo moral naredbodajalec kmalu vzeti v poštev, sicer ostane izvajanje naredbe brez pravega učinka. Te pomanjkljivosti so:

1. Razločevanje trgovskih obratov po strokah kakor: mešana, kolonijalna, špecerijska itd., kar pa skoro mnogokrat pomeni sploh eno in isto. Delovni čas naj se predpiše za vse stroke enako.

2. Za vsa mesta naj se predpiše tak delovni čas, kot za Ljubljano in Maribor. Za manjše kraje bi nekako odgovarjal delovni čas od pol 8. do pol 1. in od pol 2. do 7. ure zvečer, vendar naj bi bil določen za vse kraje in stroke enotno in brez izjem ter brez možnosti nategovanja.

3. Delovni čas naj se popolnoma izenači z obratovalnim časom. Vemo dobro, da noben poslodajalec, ki ima zaposlenega nameščence, ne bo ostal sam v obratu, ki je odprt dalje, kakor je zakonito dovoljen delovni čas nameščence. Zato mi govorimo o delovnem času tudi tam, kjer govori naredbodajalec samo »o času odpiranja«.

4. Dokler se ne uvede nedeljski počitek tudi za deželo, naj se, in to nujno, uvedejo zaščitni pasovi 10 do 15 km okrog krajev, ki bodo imeli nedeljski počitek. Brez te ureditve imajo trgovci v teh krajih navidezno osnovano zahtevo po zopetni uvedbi nedeljskega odpiranja češ, da jih sicer oškodujejo okoliški trgovci. Samo navidezno pravimo, ker se itak ob nedeljah vedno manje kupuje v mestih in ostane ves ta promet ohranjen mestnemu trgovcu za tržne in ostale dni. V skrajnem slučaju proda ta blago, ki ga sam ne detajlira, okoliškemu trgovcu na veliko. Vendar bomo mi zahtevali te zaščitne pasove tudi zato, da obrnemo ost tega odpora v ono smer, ki vodi k nadaljnjemu izboljšanju nameščenske delovne zaščite, ker je podeželski nameščenec še bolj potreben nedeljskega počitka kot mestni.

Močna strokovna organizacija, močan tisk, večja pravica in svoboda govora, koalicije itd. so pa najmočnejša jamstva, da si bo naše delavstvo in nameščenstvo res lahko priborilo dejansko uživanje zaščite, ki mu jo nudi citirana naredba na papirju.

Kolesa Styria. Ipag-izdel. Puch, Premier, Legnano, Volst, Perla so kolesa odgovarjajoča Vašim potrebam. Dobite jih po ugodni ceni pri

Justin Gustinčič - Maribor
Tattenbachova ul. 14. Mehanična delavnica, zaloga rablj. strojev, železa itd.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporočila se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom I. L. L. O. L.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška c. 18, se pripravlja cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevni cenah.
JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon 31.2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.